

Etiske problemstillinger i relation til behandling af overvægt

Lotte Hvas, Praktiserende læge, dr. med, medlem af Det Ethiske Råd

Forleden dag havde en mor og hendes 17 år gamle søn – lad os kalde dem Karina og Søren – bestilt tid hos mig til behandling for nogle småskavanker. Jeg smilede da jeg så deres navn på tidsskemaet. Jeg kendte dem godt, men for 14 år siden havde de flyttet til et andet sted i landet efter at Karina og Søren's far var blevet skilt. Nu var de øjensynlig vendt tilbage til gamle græsgange. Gensynsglæden var stor, og jeg måtte smile endnu mere da jeg så Søren, som jeg ikke havde set siden tre-års-børneundersøgelsen: Ind kom der en stor kleppert, som havde vokset sin mor over hovedet med mindst 20 cm. "Der er da godt nok sket noget siden sidst!" udbrød jeg. "Sikken en stor og flot fyr, din dreng er blevet!" Karina smilede stolt, men Søren's reaktion kom bag på mig: "Nej, jeg er ikke flot" svarede han prompte. Jeg lignede ét stort spørgsmålstegn, og han fortsatte: "Jeg vejer jo alt for meget".

Det blev helt stille. Men i mit baghoved kværnede det. I løbet af et splitsekund havde alle dilemmaerne omkring overvægt havnet på mit skrivebord: Skulle jeg gribe ind og snakke om hans overvægt? Eller skulle jeg netop respektere, at han tilsyneladende havde hørt så meget om sin vægt, at hans overflødige kilo var det eneste han tænkte på dag og nat? Jeg forestillede mig hvor mange fordømmende udtalelser han allerede havde mødt i sit korte liv, og at han sikkert havde været gennem utallige uvirksomme slankekure og vægtkontroller hos sundhedsplejerske eller læge, uden at det havde haft anden effekt end lavere selvtillid og dermed et par yderligere kilo på vægten.

Der er et paradoks i forhold til vores viden om overvægt: Vi ved at flere og flere bliver overvægtige, ligesom Søren. Vi ved at overvægt – især ved æbleform, er forbundet med risiko for sygdom senere i livet. Men til gengæld ved vi meget lidt om hvordan vi bedst kan få mennesker til at tabe sig, vel at mærke så vægttabet holder ved. Og vi ved meget lidt om hvorfor nogle bliver overvægtige, mens andre ikke gør. Det er jo ikke kun overvægtige der hygger sig rundt kaffebordene og kører børnene i skole!

Det stigende overvægtsproblem på lands- og verdensplan gør, at såvel læger som politikere har handlepligt. Vi kan ikke sidde med hænderne i skødet fordi vi ikke har fundet Løsningen med stort L. Men manglen på gode løsninger betyder at vi skal gå frem med en vis ydmyghed, og huske at vi ikke må tilføre mere skade end gavn. Problemets omfang giver os ikke ret til at gøre hvad som helst. Hverken til at presse mennesker til at "tage sig sammen" og få smidt nogle af kiloene eller til at ukritisk tilbyde operationer, som vi endnu ikke kender de fulde effekter af.

Jeg ville ønske at jeg kunne have sagt et par forløsende til Søren, som fik hans liv til at ændre retning, og hvor han kunne slippe for at se overvægten som et personligt nederlag. Så nemt er det selvfølgelig ikke. Jeg prøvede dog at tage tråden op fra indledningsreplikken og tilbød ham at komme tilbage en dag, hvis han ville tale om hvilke muligheder for hjælp jeg kunne tilbyde. Og så håber jeg inderligt, at den dag han kommer, at der er gode tilbud at henvise til!